

การศึกษาพงศาวลีของผู้ป่วยโรคปากแห้งเพดานโหว่ในประเทศไทย

นางสาว นิภาศิริ วรปานิ

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชากุมารเวชศาสตร์ ภาควิชากุมารเวชศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-1796-2

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A PEDIGREE STUDY OF PATIENTS WITH
CLEFT LIP AND PALATE IN THAILAND

Miss Nipasiri Voraphani

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Pediatrics

Department of Pediatrics

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-1796-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
สาขาวิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

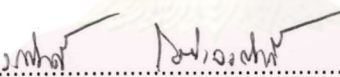
การศึกษาพงศาวลีของผู้ป่วยโรคปากแห้งเพดานโหว่ในประเทศไทย
นางสาวนิภาศิริ วรปานิ
กุมารเวชศาสตร์
รองศาสตราจารย์นายแพทย์วรศักดิ์ โชติเลอศักดิ์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะแพทยศาสตร์
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์สุทธิพงษ์ วัชรสินธุ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์วรศักดิ์ โชติเลอศักดิ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์นายแพทย์พิชิต ศิริวรรณ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิภาศิริ วรปานิ : การศึกษาพงศาวลีของผู้ป่วยโรคปากแหว่งเพดานโหว่ในประเทศไทย
(A PEDIGREE STUDY OF PATIENTS WITH CLEFT LIP AND PALATE IN
THAILAND) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.นพ.วรศักดิ์ โชติเลอศักดิ์, 32 หน้า.
ISBN 974-17-1796-2

จุดประสงค์ เพื่อศึกษาแบบแผนการถ่ายทอดทางพันธุกรรมและปัจจัยเสี่ยงในการเกิดโรคปากแหว่งเพดานโหว่ที่ไม่เกิดร่วมกับกลุ่มอาการในประเทศไทย

รูปแบบการศึกษา การวิจัยเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง

ประชากรที่ศึกษา ผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ที่ได้รับการตรวจรักษาที่หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ของกองบรรเทาทุกข์และประชานามัยพิทักษ์ สภากาชาดไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2543 -2545 ใน 6 จังหวัด ได้แก่ แม่ฮ่องสอน น่าน อุทัยธานี นครราชสีมา สระแก้ว และ จังหวัดตรัง

วิธีการศึกษา เก็บข้อมูลพงศาวลีของผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ที่ไม่เกิดร่วมกับกลุ่มอาการ โดยแบ่งเป็นกลุ่มปากแหว่งที่มีหรือไม่มีเพดานโหว่ และกลุ่มเพดานโหว่เพียงอย่างเดียว วิเคราะห์หาอัตราเสี่ยงของการเกิดซ้ำในญาติลำดับที่หนึ่งและสอง สัดส่วนของอัตราเสี่ยงของการเกิดซ้ำเทียบกับอัตราเสี่ยงของการเกิดโรคในประชากร เปรียบเทียบอายุมารดาของผู้ป่วยกับอายุมารดาเฉลี่ยของเด็กไทย และเปรียบเทียบระยะห่างระหว่างการจัดครรภ์ผู้ป่วยกับพี่น้องก่อนหน้ากับระยะห่างระหว่างการจัดครรภ์พี่น้องของผู้ป่วยที่เป็นปกติ

ผลการศึกษา ผู้ป่วยปากแหว่งที่มีหรือไม่มีเพดานโหว่ 149 ราย มีอัตราเสี่ยงของการเกิดซ้ำในญาติลำดับที่หนึ่ง 2.35% (14/595) มากกว่าอัตราเสี่ยงของการเกิดโรคในประชากรซึ่งเท่ากับ 0.11% อยู่ 21.36 เท่า อัตราเสี่ยงของการเกิดซ้ำในญาติลำดับที่สอง 0.58% (8/1,386) มากกว่าอัตราเสี่ยงของการเกิดโรคในประชากร 5.27 เท่า อายุมารดาของผู้ป่วยไม่แตกต่างจากอายุมารดาเฉลี่ยของเด็กไทย แต่ระยะห่างระหว่างการจัดครรภ์ผู้ป่วยกับพี่น้องก่อนหน้าแตกต่างจากระยะห่างระหว่างการจัดครรภ์พี่น้องของผู้ป่วยที่เป็นปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ส่วนผู้ป่วยเพดานโหว่เพียงอย่างเดียว 34 ราย ไม่พบญาติลำดับที่หนึ่งที่เป็นโรค อัตราเสี่ยงของการเกิดซ้ำในญาติลำดับที่สอง 0.70% (2/285) มากกว่าอัตราเสี่ยงของการเกิดโรคในประชากรซึ่งเท่ากับ 0.04% อยู่ 17.5 เท่า อายุมารดาของผู้ป่วยไม่แตกต่างจากอายุมารดาเฉลี่ยของเด็กไทย แต่ระยะห่างระหว่างการจัดครรภ์ผู้ป่วยกับพี่น้องก่อนหน้าแตกต่างจากระยะห่างระหว่างการจัดครรภ์พี่น้องของผู้ป่วยที่เป็นปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

สรุป โรคปากแหว่งที่มีหรือไม่มีเพดานโหว่มีแบบแผนการถ่ายทอดทางพันธุกรรมเข้าได้กับการถ่ายทอดแบบ multifactorial มากที่สุด และระยะห่างของการมีบุตรมีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคปากแหว่งเพดานโหว่

ภาควิชา กุมารเวชศาสตร์
สาขาวิชา กุมารเวชศาสตร์
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนิสิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

KEY WORD : PEDIGREE / CLEFT LIP / CLEFT PALATE

NIPASIRI VORAPHANI:A PEDIGREE STUDY OF PATIENTS WITH CLEFT
LIP AND PALATE IN THAILAND.THESIS ADVISOR:ASSOC. PROF. VORASUK
SHOTELERSUK .32 pp. ISBN : 974 - 17 - 1796 - 2

Objectives : To study the mode of inheritance and risk factors of non-syndromic cleft lip with or without cleft palate (CL(P)) and isolated cleft palate (CP) in Thailand.

Design : Cross-sectional descriptive study.

Target populations : Patients with oral clefts of Mae Hong Son, Nan, Uthai Thani, Nakhon Ratchasima, Sakaeo and Trang provinces who attended the mobile clinic of the Repair of Hare-Lip and Cleft Palate and Other Deformities Project of the Relief and Community Health Bureau, Thai Red Cross Society during the years 2000 to 2002.

Interventions : Family pedigrees extended to second degree relatives were obtained. Patients with syndromic clefts were excluded. Recurrence risk and recurrence risk ratio for first and second degree relatives were analyzed. Comparison of 1) mean maternal age of the study group and mean maternal age of Thai population 2) mean age interval between probands and prior siblings and mean age interval of normal siblings were done.

Results : The recurrence risks for first and second degree relatives of 149 CL(P) probands were respectively 2.35% (14/595) and 0.58% (8/1,386) , 21.36 and 5.27 times greater than the population incidence which is 0.11%. Mean maternal age of the study group was not different from the mean maternal age of Thai population. Mean age interval between probands and prior siblings was significantly different from mean age interval of normal siblings ($p < 0.01$). Of 34 CP probands, the recurrence risk for second degree relatives was 0.70% (2/285), 17.5 times greater than the population incidence which is 0.04%. No first degree relative was affected. Mean maternal age of the study group was not different from mean maternal age of Thai population. Mean age interval between probands and prior siblings was significantly different from mean age interval of normal siblings ($p < 0.01$).

Conclusions : The recurrence pattern in first and second degree relatives of CL(P) probands was found to be most compatible with multifactorial mode of inheritance. There was an association between oral clefts and age interval between siblings.

Department of Pediatrics

Field of study : Pediatrics

Academic year 2002

Student's signature..... *Nipasin Voraphani*
Advisor's signature..... *Vorasuk Shotelersuk*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ
รองศาสตราจารย์ นายแพทย์วรศักดิ์ โชติเลอศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
รองศาสตราจารย์นายแพทย์สุทธิพงศ์ วัชรสินธุ และอาจารย์นายแพทย์พิชิต ศิริวรรณ
ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา

ทำยนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณความสำเร็จทุกประการที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ให้กับผู้ร่วม
งานและผู้เข้าร่วมการศึกษาทุกท่าน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
บทที่ 1 : บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิจัย.....	8
บทที่ 2 : เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดและทฤษฎี.....	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
บทที่ 3 : วิธีดำเนินการวิจัย.....	10
ประชากร.....	10
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	11
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	11
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	12
บทที่ 4 : ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	15
บทที่ 5 : สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	23
สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	23
ข้อเสนอแนะ.....	24

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	25
ภาคผนวก.....	28
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	32

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตารางและแผนภูมิ

	หน้า
<u>ตารางที่ 1</u>	แสดงอุบัติการณ์ของโรคปากแหว่งเพดานโหว่ในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ปี พ.ศ. 2537-2544..... 13
<u>ตารางที่ 2</u>	แสดงจำนวนเด็กเกิดมีซีพีทั้งประเทศ จำแนกตามกลุ่มอายุมารดา ปี พ.ศ.2544..14
<u>แผนภูมิที่ 1</u>	แสดงเพศของผู้ป่วยปากแหว่ง..... 15
<u>แผนภูมิที่ 2</u>	แสดงชนิดและลักษณะของปากแหว่ง..... 16
<u>แผนภูมิที่ 3</u>	แสดงเพศของผู้ป่วยเพดานโหว่..... 19
<u>แผนภูมิที่ 4</u>	แสดงชนิดและลักษณะของเพดานโหว่..... 20

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย